

**Scrisoare deschis adresat Ministrului Culturii și Identității
Naționale,
Domnul Lucian Romanu,**

Domnule Ministru,

Domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu, manager al Muzeului Național de Istorie a României (MNIR), în declarațiile sale recente (<http://www.hotnews.ro/stiri-esential-22093186-ministerul-culturii-mnir-obligate-plata-unei-recompense-pest-32-000-euro.htm>), precum și în a-zisele *Clarificări cu privire la Hotărârea 947/2017, a Curții de Apel București* (<http://mnir.ro/clarificari-cu-privire-la-hotararea-9472017-a-curtii-de-apel-bucuresti/>), realizează o serie de afirmații riscante pentru integritatea și securitatea patrimoniului cultural național arheologic, care reflectă crezul care i-a structurat și îi structurează (din nefericire) activitatea din fruntea MNIR, dar și a Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor: o descoperire făcută cu detectorul de metale este o descoperire arheologică întâmplătoare.

Astfel, domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu consideră că gestul domnului Iulian Enache de a preda monedele descoperite cu detectorul de metale „a fost apreciat ca unul foarte pozitiv de Guvernul României”. De fapt, Guvernul doar a consfințit acțiunile anterioare ale domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu de a prelua monedele de la domnul Iulian Enache, pornind de la premisa ciudată că acestea au fost descoperite întâmplător, cu detectorul de metale. Avem, astfel, de-a face cu un cerc vicios: crezul domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu a fost sugerat Guvernului din poziția expertului, iar deciziile luate de Guvern confirmă faptul că acest crez a fost corect. De fapt, Guvernul a fost făcut părtaș la acțiunea de manipulare a regimului descoperirilor arheologice întâmplătoare, fapt care a stârnit chiar în acele zile reacția indignată a arheologilor, materializată într-o petiție adresată Ministrului Culturii și care nu a primit răspuns nici până astăzi.

Perspectiva asupra patrimoniului arheologic pe care domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu o promovează în spațiul public a fost aplicată la MNIR cu rezultate „remarcabile”: în ciuda numeroaselor memorii și sesizări ale arheologilor din această instituție, prin politica de achiziții impusă de domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu, MNIR a acceptat **mii de alte piese** care au fost aduse de detectoriți **direct** la sediul muzeului, **unele ajungând prin poartă**, în ciuda faptului că respectiva acțiune contravenea flagrant legislației în vigoare referitoare la acest tip de descoperire (Legea 182/2000).

În concepția managerială din cadrul MNIR, aplicată de cei desemnați legal să exercite conducerea acestei instituții publice, pentru protecția patrimoniului arheologic sunt suficienți doi pași: preluarea bunurilor arheologice pe baza unei simple declarații a descoperitorului și, ulterior, plata printr-un contract de vânzare-cumpărare a acestuia (o altă interpretare originală a MNIR a „recompensei” menționată în Legea 182/2000). Arheologii din cadrul MNIR nu uită coada formată în decembrie 2015 de mulțimea de cufuri de comori, care a teptau să-și primească banii de la contabilitatea instituției, în baza unor contracte de vânzare-cumpărare. Astfel, conducerea MNIR, utilizând fonduri

publice, sfidând prevederile Legii 182/2000, a transformat acest muzeu într-o *piață de desfacere* pentru a-zi îi „pasionați de istorie”, care i-au văzut astfel încununat financiar (pe bani publici și sub patronajul managerului unei instituții care ar trebui să aibă ca principal crez protejarea patrimoniului național) dorința de a transforma un hobby într-o sursă de venit, indiferent de circumstanțele ilegale în cadrul cărora se desfășura această acțiune managerială.

În timp ce patrona exploatarea patrimoniului arheologic într-un regim de parteneriat public-privat, domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu a blocat multe inițiative ale specialiștilor din MNIR de a contribui la îmbogățirea patrimoniului prin mijloace corecte, științifice și legale (proiecte de cercetare preventivă, proiecte de cercetare finanțate din fonduri ale Ministerului Cercetării). Am asistat, în toți acești ani, la un fenomen de minimizare deliberată, în baza planului managerial (invocat frecvent pentru justificare), a standardelor de bună practică în protecția patrimoniului, alături de hărțuirea și izolarea unei întregi profesii, cu consecințe inclusiv financiare. O bună parte din bugetul MNIR a fost direcționată către trei proiecte *faraonice* și către achiziții de piese arheologice fără context, provenite din detecție, timp în care domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu refuza personalului de specialitate participarea la competiții și proiecte generatoare de venituri proprii și patrimoniu. Totodată, domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu este principalul responsabil pentru dispariția MNIR de pe „piața” arheologiei preventive (în ciuda faptului că muzeul dispune de un compartiment specializat, format din arheologi experimentați). De asemenea, printr-o restructurare abuzivă a organigramei muzeului, domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu a „declasat” Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare „Alexandra Bolomey” (care aproape două decenii a desfășurat o activitate inovatoare în câmpul academic, apreciat pe plan național și internațional), transformându-l în „compartiment”, fapt care echivalează cu desființarea (în prezent, acest „compartiment” mai cuprinde doar doi specialiști). La toate acestea, putem adăuga migrația specialiștilor din MNIR către instituții în care cercetarea ocupă locul cuvenit, fenomen devenit în ultima vreme, din păcate, un proces constant. Trebuie să menționăm și faptul că practica aceasta managerială îndreptată împotriva cercetării a adus MNIR un prejudiciu de imagine fără precedent, atât în rândul instituțiilor de profil muzeal și academic partenere, cât și la nivelul organismelor descentralizate ale Ministerului Culturii și Identității Naționale. A adăuga, concomitent cu acțiunea de destructurare a cercetării în instituție, domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu a transformat MNIR într-o adevărată bursă de valori a patrimoniului arheologic devalizat și într-o instituție de lustrare a practicilor păturoase ale „detectorilor”.

În aceste condiții, înăd seama și de tonul declarațiilor publice recente, precum și al clarificărilor, ne întrebăm (retoric) care este poziția domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu în procesul care are ca obiect tezaurul de la Golești: *de pârât* sau *de reclamant*? Având experiența anilor trecuți, arheologii din MNIR nu au nici o îndoială că domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu va încerca să-și implementeze crezul pe toată suprafața și în tot subsolul României. Arheologii din MNIR știu că acțiunile domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu vor generaliza la nivel național dezastrul arheologic produs deja în cazul particular al MNIR, instituție publică aflată în subordinea Dumneavoastră.

În acest sens este relevant faptul că domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu, prin declarațiile sale recente, sugerează că Instrucțiunea 2/2016 a Ministerului Culturii este

responsabil pentru întârzierea plăților cu bani publici a a-ziselor „recompense” și „bonificații” pe care statul le-ar datora „detectorilor”, cu toate că respectivele piese nu trebuiau să ajungă direct la MNIR (conform prevederilor Alin.1, Art.48, Legea 182/2000), iar bonificațiile se acordă doar în condițiile respectării Alin.1 (conform Alin.5, Art.48, Legea 182/2000)!

Considerăm că, din perspectiva protejării patrimoniului arheologic, Instrucțiunea 2/2016 a reinstaurat bunul simț la nivel moral și aplicarea corectă a legii, la nivel practic: **între detectori și descoperirile arheologice întâmplătoare nu se poate pune semnul egal**. Această instrucțiune a oferit clarificarea necesară privind modul în care se interpretează pasajele din lege referitoare la acest cazuistic, precum și direcțiile de urmat privind necesitatea corelării legislației românești în vigoare cu prevederile convenției de la Valletta. În ciuda stângăciilor sale juridice formale, speculate în manieră avocătească, Instrucțiunea 2/2016 a avut marele merit de a fi oprit de fapt un fenomen infracțional de masă, dând o direcție clară procedurilor respective. Această instrucțiune îi va înceta efectele odată cu finalizarea activității de modificare a legislației în vigoare, care, după cum relevăm în cazul pe care îl supunem atenției Dumneavoastră, lasă *portie* (nepermise) interpretărilor ruvoitoare sau ignorante, potrivit cărora detecția de metale este un act neintenționat, iar recompensarea n-ar conta deoarece pasiunea mistuitoare pentru istorie nu are nimic de-a face cu câștigul personal. Prima reglementare în acest sens a fost proiectul de HG pentru modificarea OG43 și a legii 182, avizat de MC în decembrie 2016, dar care nu a mai ajuns în Guvern pentru aprobare. Prevederile respective au fost preluate în Proiectul de lege pentru completarea și modificarea Ordonanței Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri ca zone de interes național și a Legii nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului național mobil, aflat în acest moment în dezbatere publică. Odată finalizat proiectul de lege pentru completarea și modificarea OG 43/2000 și a Legii 182/2000, Instrucțiunea 2/2016 devine caducă. Firește că, până atunci, aceasta necesită reformulările convenite, astfel încât să capete aspectul juridic standard, dar acest lucru nu poate fi făcut prin abrogare, ci printr-o înlocuire cu o prevedere similară, fapt solicitat și de Comisia Națională de Arheologie (<http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/PV%20REZOLUTII%20CNA%2027%20OCTOMBRIE2017.doc>).

În declarațiile sale, domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu uit să spun că Instrucțiunea 2/2016 a fost emisă în urma încălcării grosolane de către instituția pe care o manageriază (MNIR) a prevederilor legale referitoare la achizițiile de bunuri culturale și a eludării legilor de protecție a patrimoniului arheologic. Din aceleași declarații, mai aflăm că domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu, din înaltele poziții publice pe care le ocupă, în loc să contribuie la îmbunătățirea legislației în sensul bunului simț și al obligațiilor pe care le are în calitate de președinte al Comisiei Naționale a Muzeelor și Colecțiilor, a solicitat Ministerului Culturii și Identității Naționale să abroge pur și simplu instrucțiunea în cauză, aceasta fiind, se pare, principala preocupare a domniei sale. În acest context, trebuie să subliniem contrastul dintre fermitatea solicitării de abrogare a Instrucțiunii 2/2016 și lipsa anterioară de inițiativă legislativă a domnului Ernest Oberländer-Târnoveanu, în ciuda înaltelor poziții decizionale pe care le ocupă de mai bine de apte ani, pe fondul imperfecțiunilor legislative evidente pentru toți cei care lucrează în spațiul muzeal și în zona patrimoniului cultural mobil și, mai ales, ignorând solicitările pe care specialiștii ai MNIR i le-au adresat de-a lungul anilor.

A a cum reiese din documentele men ionate, hot rrea Cur ii de Apel nu este definitiv , dar tonul „clarific rilor” i al declara iilor publice eman deja o bucurie abia re inut a domnului manager al MNIR. De aceea, ne simim rspunztori s -i amintim domnului Ernest Oberländer-Târnoveau cum s-a ajuns la emiterea Instruc iunii 2/2016:

(1) **Memoriul din 01.02.2016 înaintat domnului Ernest Oberländer-Târnoveau de c tre arheologii din comisia de achizi ii bunuri de patrimoniu (împreun cu anexele care cuprind, printre altele, i memoriile i solicit rile adresate domnului Ernest Oberländer-Târnoveau înc din 2014 i r mase f r r spuns).** Memoriul constata dezinteresul cu care domnul Ernest Oberländer-Târnoveau a tratat solicit rile fire ti formulate înc din 2014 de membri ai *Comisiei de recep ie, evaluare, achizi ii de obiecte de patrimoniu* pentru demararea unei dezbateri necesare schimb rii legisla iei, pentru completarea documenta iei referitoare la provenien a pieselor descoperite cu detectorul de metale i pentru adaptarea procedurilor interne de achizi ie. Memoriul mai constata i discrepan a tragic-hilar dintre „frumuse ea” ac iunii de „îmbog ire a patrimoniului” promovat de domnul Ernest Oberländer-Târnoveau i dezastrul arheologic produs de politica de achizi ii a MNIR.

(2) **R spunsul domnului Ernest Oberländer-Târnoveau la memoriul arheologilor** este str b tut de contradic ia dintre reiterarea crezului mai sus amintit i declinarea oric rei responsabilit i pentru ilegalit ile i neregulile semnalate în memorii.

(3) **Reac ia arheologilor din comisia de achizi ii** a constatat urm toarele: (i) domnul Ernest Oberländer-Târnoveau a denaturat argumenta ia din memoriu în scopul arunc rii responsabilit ii pe umerii comisiei de achizi ii i ai arheologilor din MNIR; (ii) r spunsul ofer noi argumente care confirm temeinicia memoriilor înaintate de arheologii din comisia de achizi ii; (iii) r spunsul nu ofer nici o solu ie la problemele semnalate în memoriile care i-au fost înaintate.

(4) **Avizul negativ emis de Oficiul Juridic al MNIR în data de 18.12.2014 i care nu a fost adus la cuno tin a comisiei de achizi ii de c tre domnul Ernest Oberländer-Târnoveau c ruia îi fusese înaintat.** Membrii comisiei de achizi ii au avut acces la acest aviz abia în data de 08.03.2016. Este demn de remarcat faptul c piesele descoperite cu detectorul de metale au fost achizi ionate la sfâr itul anului 2015, chiar dac avizul recomanda cu totul altceva. Din perspectiva acestui aviz juridic i a documenta iei care a fost pus la dispozi ia comisiei de achizi ii, cump rarea pieselor descoperite cu detectorul de metale a fost **illegal** .

(5) **Scrisoarea deschis adresat ministrului culturii**, domnul Vlad Alexandrescu, prin care 22 de arheologi ai MNIR solicitau: (i) instituirea unui moratoriu de trei ani în ceea ce prive te utilizarea detectoarelor de metale; (ii) amendarea de urgen a legisla iei na ionale de referin cu privire la protejarea patrimoniului arheologic i la colec iile muzeale publice; (iii) elaborarea unei proceduri de achizi ii aplicabil în toate muzeele na ionale cu profil istorico-arheologic din subordinea direct a Ministerului Culturii; (iv) formularea unui punct de vedere oficial al Ministerului Culturii fa de modul în care s-a efectuat „îmbog irea patrimoniului” colec iilor MNIR prin achizi ionarea, prin contracte de vânzare-cump rare, a unor piese arheologice i numismatice descoperite cu detectorul de metale.

Pe baza celor prezentate mai sus, considerăm că domnul Ernest Oberländer-Târnoveanu este principalul responsabil pentru situația în care ne aflăm. De aceea, vă solicităm să luați măsurile administrative adecvate în ceea ce îl privește și în ceea ce privește viitorul Muzeului Național de Istorie a României. Vă mai solicităm urgentarea modificărilor legislative care să consfințească și mai clar faptul că rezultatul muncii cutorilor de comori cu detectorul de metale nu poate purta numele de descoperire arheologic întâmplătoare.

Anexăm acestei scrisori toate documentele citate și vă asigurăm de tot sprijinul nostru pentru instaurarea stării de normalitate în Muzeul Național de Istorie a României.

Cu stim,

Adela Bâltâc, Cercetător, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Cătălin Bem, Cercetător, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Ionuț Bocan, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Corina Bor, Cercetător, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Paul Damian, Director Adjunct, Arheolog, MNIR

Alis Nicoleta Dumitrașcu, Muzeograf, Arheolog, Secția Cabinet Numismatic și Tezaurul Istoric, Birou Tezaurul Istoric, MNIR

Emil Ionuț Dumitrașcu, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Irina Ene, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Constantin Hait, Cercetător, Arheolog, Secția Investigații Fizico-chimice și Biologice, Compartimentul Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare „Alexandra Bolomey”

Cătălin Lazăr, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Rodica Oanță-Marghitu, Șef Birou, Secția Cabinet Numismatic și Tezaurul Istoric, Birou Tezaurul Istoric, Arheolog, MNIR

Sorin Oanță-Marghitu, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Cătălina Mihaela Neagu, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Eugen Marius Paraschiv, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Irina Petrovișcu, Cercetător, Secția Investigații Fizico-chimice și Biologice

Dragomir Nicolae Popovici, Cercetător, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Valentin Radu, Cercetător, Arheolog, Secția Investigații Fizico-chimice și Biologice, Compartimentul Centrul Național de Cercetări Pluridisciplinare „Alexandra Bolomey”

Alexandru Mircea Rațiu, Muzeograf, Secția de Arheologie, MNIR

Andra Samson, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Mihaela Simion, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Christina Elena Țirbulescu, Muzeograf, Arheolog, Secția Cabinet Numismatic și Tezaurul Istoric, Birou Tezaurul Istoric, MNIR

Eugen Silviu Teodor, Cercetător, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Ovidiu Țentea, Cercetător, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Mihai Vasile, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Decebal Vleja, Muzeograf, Arheolog, Secția de Arheologie, MNIR

Florentina Mădălina Voicu, Restaurator, Arheolog, Secția Restaurare, MNIR